

FACTSHEET

ការប្រកាសមិនទទួលខុសត្រូវ៖ សន្លឹកព័ត៌មាននេះគឺសម្រាប់ការអប់រំប៉ុណ្ណោះ។ ខណៈដែលការខិតខំប្រឹងប្រែងត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធានាថា ការបកប្រែពីភាសាអង់គ្លេសមានភាពត្រឹមត្រូវ ការបកប្រែភាសាខ្មែរគឺជាកិច្ចការមួយដ៏ស្មុគស្មាញយ៉ាងខ្លាំង ហេតុដូច្នេះហើយ កំហុសទាំងឡាយអាចត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងការបកប្រែដោយឡែកណាមួយ។ សូមពិគ្រោះជាមួយវេជ្ជបណ្ឌិត ឬអ្នកវិជ្ជាជីវៈផ្នែកសុខភាពរាងកាយរបស់លោកអ្នក ដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដថាព័ត៌មាននេះត្រឹមត្រូវសម្រាប់កូនរបស់លោកអ្នក។

ជំងឺខាន់លឿងក្នុងទារកដែលទើបនឹងកើត Jaundice in newborn babies

ជំងឺខាន់លឿង គឺជាការកើតមានពណ៌លឿងនៃស្បែក និងការឡើងសន្លែងក្នុងក្រែក។ ជំងឺខាន់លឿងដែលអាចមើលឃើញ កើតមាននៅជិតពាក់កណ្តាលនៃទារកដែលទើបនឹងកើតធម្មតាទាំងអស់។ តាមធម្មតា វាមិនបណ្តាលឱ្យមានបញ្ហាអ្វីឡើយ ហើយជាទូទៅវានឹងសាបរលាបពណ៌នៅចុងសប្តាហ៍ដំបូងបន្ទាប់ពីទារកកើតមក។ ប្រសិនបើជំងឺខាន់លឿងបានលេចឡើងក្នុងរយៈពេល២៤ ម៉ោងបន្ទាប់ពីទារកបានកើតមក ឬនៅតែមានវត្តមានក្រោយ២សប្តាហ៍ សូមទាក់ទងវេជ្ជបណ្ឌិត ឬមន្ទីរពេទ្យក្នុងតំបន់របស់លោកអ្នក។

តើការកើតមានពណ៌លឿងបណ្តាលមកពីអ្វី?

What causes the yellow colour?

នៅក្នុងរាងកាយរបស់មនុស្ស ឈាមថ្មីកំពុងត្រូវបានបង្កើតឡើងគ្រប់ពេល ហើយឈាមចាស់កំពុងត្រូវបានបំប្លែងចោលដែរ។ អង្គធាតុមួយនៃកោសិកាឈាមក្រហមដែលបានបំប្លែង ហៅថាទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហម (bilirubin)។ ជាធម្មតា ទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហម ធ្វើដំណើរទៅកាន់ថ្លើមដើម្បីឱ្យវាចាត់ចែងដំណើរការ (ហៅថាដោយផ្ទាល់) បន្ទាប់មកវាក៏ចាកចេញពីរាងកាយនៅក្នុងឈាម។ សម្រាប់ពេលប៉ុន្មានថ្ងៃដំបូងបន្ទាប់ពីបានកើតមក ថ្លើមរបស់ទារកលោកអ្នកមិនធ្វើការបានល្អ ដូចជាវាធ្វើការនៅពេលក្រោយៗមកនោះទេ ដូច្នេះទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហម ទំនងជាត្រូវបានទ្រុឌទ្រោមនៅក្នុងឈាម។ ការនេះបណ្តាលឱ្យកើតមានពណ៌លឿងនៃស្បែក និងការឡើងសន្លែងក្នុងក្រែក។

តើជំងឺខាន់លឿងមានគ្រោះថ្នាក់ឬទេ?

Is jaundice harmful?

សម្រាប់ទារកភាគច្រើន ជំងឺខាន់លឿងពុំមានគ្រោះថ្នាក់ទេ។ ការមានកម្រិតយ៉ាងខ្ពស់នៃទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហម (ដែលប្រយោល) ដែលពុំមានដំណើរការក្នុងឈាមអាចនាំឱ្យកើតមានបញ្ហាផ្នែកសោតវិញ្ញាណ(ការស្លាប់) និងការខូចខាតខួរក្បាល។ នៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ការមើលថែដោយយកចិត្តទុកដាក់ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីធានាកុំឱ្យកម្រិតទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហមឡើងខ្ពស់ពេក។ ពេលខ្លះទារកនឹងតម្រូវឱ្យមានការព្យាបាល ប្រសិនបើកម្រិតនេះខ្ពស់ខ្លាំង។ ការ

ព្យាបាលទូទៅជាងគេ នៅក្នុងស្ថានភាពនេះ ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការរក្សាទារកនៅក្រោមពន្លឺភ្លើងដ៏ពិសេស (ហៅថាការព្យាបាលដោយពន្លឺភ្លើង)។

ជំងឺខាន់លឿងដែលបន្លាយ ក៏អាចបង្កឡើងដោយសារជំងឺថ្លើមដែរ។ នេះគឺជាមូលហេតុដែលជាការសំខាន់ត្រូវទាក់ទងជាមួយវេជ្ជបណ្ឌិតក្នុងតំបន់របស់លោកអ្នក ប្រសិនបើជំងឺខាន់លឿងដែលបន្លាយ (មានរយៈពេលយូរជាង២សប្តាហ៍)។ សញ្ញាមួយនៃជំងឺថ្លើមគឺថាលាមករបស់ទារកលោកអ្នកមានពណ៌ស្នែកយ៉ាងខ្លាំង ជាជាងពណ៌លឿងក្រឡែត ពណ៌បៃតង ឬពណ៌ត្នោត។ ការធ្វើតេស្តឈាមដើម្បីឆែកមើលកម្រិតទឹកប្រម៉ាត់ពណ៌ក្រហម (ទាំងប្រភាគសរុប និងដោយផ្ទាល់) គឺជាវិធីដ៏ល្អបំផុតដើម្បីឱ្យបានដឹងថាតើមានវត្តមាននៃបញ្ហាថ្លើមឬអត់។

ជំងឺខាន់លឿងដោយសារជំងឺថ្លើម ត្រូវការពិនិត្យតាមជាន់ភ្លាមៗ ដើម្បីចាប់ផ្តើមការព្យាបាលដែលសមស្រប។

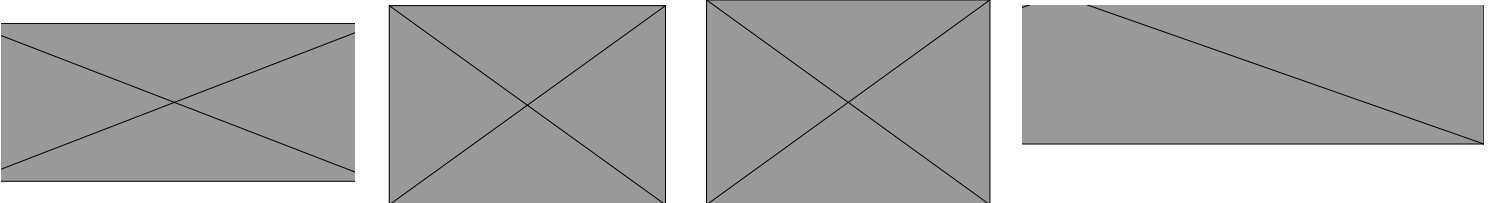
តើទារកណាខ្លះដែលទំនងជាត្រូវបានជំងឺខាន់លឿង?

Which babies are more likely to have jaundice?

ទារកដែលទំនងជាត្រូវបានជំងឺខាន់លឿងរួមមាន៖

- ទារកកើតមិនគ្រប់ខែ
- ទារកដែលមានមេរោគឆ្លង ដូចជាមេរោគលាក់លាក់នោម
- ទារក Rhesus ឬ Rh។ កោសិកាឈាមរបស់ទារកដែលមានក្រុមឈាមខុសពីម្តាយរបស់ពួកគេ អាចត្រូវបានបំប្លែងយ៉ាងឆាប់រហ័ស ជាលទ្ធផលក៏កើតទៅជាជំងឺខាន់លឿង។

ទារកណាដែលបានបំបៅនឹងដោះ ក៏អាចកើតជំងឺខាន់លឿងដែលបន្លាយដែរ រហូតដល់ទៅ៤សប្តាហ៍ ឬច្រើនជាងនេះ ជាហេតុផលដែលគេមិនយល់ទាំងស្រុង។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី នេះគឺជា “ការធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យដោយដំណើរការលុបបំបាត់” ហើយវាមិនគួរត្រូវបានទទួលយកជាស្វ័យប្រវត្តិថាទឹកដោះគឺជាមូលហេតុនៃការកើតជំងឺខាន់លឿងដែលបន្លាយរបស់ទារកនោះទេ។

ទារកដែលមានជំងឺឆ្លើម។ ទារកទាំងនេះអាចមើលទៅហាក់បីដូចជាមានសុខភាពល្អក្នុងដំណាក់កាលដំបូង។ វាជាការសំខាន់ខ្លាំងណាស់ដែលត្រូវសម្លឹងរកមើលពណ៌នៃលាមករបស់ទារក។ ប្រសិនបើវាមានពណ៌ស្លេក ទារកគួរតែមានការធ្វើតេស្តឈាម ដើម្បីវែកកម្រិតនៃទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហម (ដោយផ្ទាល់) ដែលពុំមានដំណើរការ។ ប្រសិនបើកម្រិតនេះកើនឡើង នោះត្រូវបញ្ជូនទារកទៅគ្រូពេទ្យឯកទេស ហៅថាវេជ្ជបណ្ឌិតព្យាបាលជំងឺក្រពះពោះវៀនកុមារ ឱ្យបានឆាប់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ជំងឺឆ្លើមសាមញ្ញទូទៅ ដែលបណ្តាលឱ្យកើតជំងឺខាន់លឿងក្នុងទារក ជាលក្ខណៈរោគមួយហៅថា **Biliary Atresia**។

ការវាស់ស្ទង់កម្រិតនៃជំងឺខាន់លឿងដែលទារកមាន Measuring how much jaundice the baby has

ការធ្វើតេស្តឈាមពិនិត្យមើលកម្រិតទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហម ។ មន្ទីរពេទ្យមួយចំនួនក៏មានប្រើឧបករណ៍មួយដែរ ដែលគេដាក់នៅលើស្បែករបស់ទារកលោកអ្នក ជាការធ្វើតេស្តដោយឆ្លុះមើល ដើម្បីជួយសម្រេចថាតើការធ្វើតេស្តឈាមជាការចាំបាច់ឬអត់។

ការធ្វើតេស្តឈាមគឺតម្រូវឱ្យមាន ដើម្បីកំណត់ក្រែងលោជំងឺខាន់លឿងបណ្តាលមកពីជំងឺឆ្លើម។ ការនេះតម្រូវឱ្យមានការវាស់ស្ទង់នៃការធ្វើតេស្តមុខងារថ្លើម បូករួមទាំងប្រភាគសរុប និងដោយផ្ទាល់នៃទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហម។

សំគាល់: មន្ទីរពិសោធន៍ជាច្រើនអាចវាស់ស្ទង់តែទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហមសរុបប៉ុណ្ណោះ លុះត្រាតែប្រភាគដោយផ្ទាល់ត្រូវបានស្នើសុំជាពិសេសដោយវេជ្ជបណ្ឌិត។

បុគ្គលិកមន្ទីរពេទ្យនឹងធ្វើតេស្តឈាម ប្រសិនបើ:

- មានកត្តាគ្រោះថ្នាក់នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ដូចជាការកើតមិនគ្រប់ខែ
- ជំងឺខាន់លឿងមានវត្តមាននៅក្នុងថ្ងៃដំបូងនៃជីវិតទារក
- ជំងឺខាន់លឿងកើតមានទូទៅយ៉ាងធំទូលាយ
- ជំងឺខាន់លឿងកើតមានមិនព្រមសះស្បើយ ហួសពីពីរសប្តាហ៍នៃអាយុទារក

ការព្យាបាល Treatment

ជំងឺខាន់លឿងស្រាលដែលកើតមានក្នុងសប្តាហ៍ដំបូង ពុំត្រូវការការព្យាបាលឡើយ លើកលែងតែវត្តមាន។ ការដឹកវត្តវាបានល្អគឺសំខាន់សម្រាប់ទារកដែលទើបនឹងកើតដោយហេតុថា ជាញឹកញាប់ជំងឺខាន់លឿងនឹងកើនកាន់តែច្រើនពេលណាខ្លះជាទឹកកម្រិតស្រាលក្នុងដងខ្លួន។

ជំងឺខាន់លឿងកម្រិតមធ្យមត្រូវបានព្យាបាលដោយការដាក់ទារករបស់លោកអ្នកឱ្យនៅអាក្រាត (ដោយមានរបាំងការពារនៅលើភ្នែក) នៅក្រោមពន្លឺជ័រឬពន្លឺពណ៌ខៀវ។ ដំណើរនេះត្រូវបានគេហៅថា**ការព្យាបាលដោយពន្លឺភ្លើង** ហើយអាចចាត់ចែងឡើងដោយសុវត្ថិភាពនៅក្នុងលំនាំផ្សេងគ្នាជាច្រើន។ ពន្លឺពណ៌ខៀវពិការព្យាបាលដោយពន្លឺភ្លើងនេះ បំបែកទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហមនៅក្នុងស្បែក និងធ្វើឱ្យជំងឺខាន់លឿងសាបរលាបពណ៌។ ពន្លឺពិការព្យាបាលដោយពន្លឺភ្លើងនេះអាចនាំឱ្យកូនរបស់លោកអ្នកហូរលាមក។ ការនេះអាចដោះស្រាយបានដោយបង្កើនចំនួននៃការដឹកទឹករបស់ទារកលោកអ្នក។ ការប៉ះពាល់ចំពោះថ្ងៃផ្ទាល់

ដោយគ្មានការត្រួតពិនិត្យ ពុំបានណែនាំឱ្យមានឡើយ ដ្បិតវាអាចមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងពីការរលាកស្បែក។

ក្នុងករណីនៃជំងឺខាន់លឿងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ទារករបស់លោកអ្នកអាចត្រូវការចាក់បញ្ចូលឈាមពិសេស ដែលនៅពេលនោះ ឈាមរបស់ទារកត្រូវបានដាក់ជំនួស (ឬរ) ជាមួយនឹងឈាមស្រស់ដើម្បីលាងសំអាតទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហម ចេញពីប្រព័ន្ធ។

ប្រសិនបើមានកត្តាខ្លះនៃជំងឺឆ្លើម (លាមកស្លេក ទឹកនោមពណ៌ក្រហម ទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហម ដោយផ្ទាល់កើនឡើង ការធ្វើតេស្តមុខងារថ្លើមមិនប្រក្រតី) នោះនឹងតម្រូវឱ្យមានការបញ្ជូនជាបន្ទាន់ ទៅវេជ្ជបណ្ឌិតព្យាបាលជំងឺក្រពះពោះវៀនកុមារ។

តើមានបញ្ហាក្នុងរយៈពេលវែងណាមួយបណ្តាលមកពីជំងឺខាន់លឿងឬទេ? Are there any long-term problems from jaundice?

ជាធម្មតា ពុំមានបញ្ហារយៈពេលវែងឡើយបន្ទាប់ពីមានជំងឺខាន់លឿងនៅក្នុងទារក។ ទារកទាំងឡាយណាដែលមានជំងឺខាន់លឿងកម្រិតខ្ពស់ គួរបានឆែកពិនិត្យត្រៀមរបស់គេនៅចន្លោះពេលទៀងទាត់។ នេះជាការល្អបំផុតដែលត្រូវពិភាក្សាជាមួយវេជ្ជបណ្ឌិត ឬគិលានុបដ្ឋាយិកាកុមារភាពនៅអាយុបឋមវ័យរបស់លោកអ្នក។ ការខូចខាតខួរក្បាលដោយសារតែមានកម្រិតខ្ពស់ខ្លាំងនៃជំងឺខាន់លឿងឥឡូវនេះកម្រខ្លាំងណាស់ ដោយហេតុថាកម្រិតទាំងនេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងអំឡុងពេលប៉ុន្មានថ្ងៃដំបូងនៃជីវិតទារកនៅក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ឬនៅតាមផ្ទះជាមួយនឹងកម្មវិធីចាកចេញនៅដំណាក់កាលដំបូង។

សូមនឹកចាំ:

- ប្រសិនបើជំងឺខាន់លឿងនៅតែបន្តកើតមានក្រោយពីរសប្តាហ៍ សូមទាក់ទងវេជ្ជបណ្ឌិត ឬមន្ទីរពេទ្យក្នុងតំបន់របស់លោកអ្នក។
- ថ្វីដ្បិតតែទឹកដោះម្តាយ គឺជាមូលហេតុទូទៅនៃការកើតជំងឺខាន់លឿងដែលបន្លាយក្តី វេជ្ជបណ្ឌិត ឬមន្ទីរពេទ្យរបស់លោកអ្នកគួរចងចាំដើម្បីពិចារណាអំពីមូលហេតុទាំងឡាយទៀត ដូចជាជំងឺឆ្លើមជាដើម។
- វត្តមាននៃលាមកស្លេក និងទឹកនោមពណ៌ក្រហមអាចបង្ហាញថាមានជំងឺឆ្លើម។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ វាជាការសំខាន់ដែលត្រូវធ្វើតេស្តឈាមដើម្បីវែកមើលកម្រិត ទឹកប្រមាត់ពណ៌ក្រហមសរុប និងដោយផ្ទាល់ និងការធ្វើតេស្តមុខងារថ្លើម។